



WOJEWODA MAZOWIECKI

Warszawa, 22 maja 2025 r.

WRPS-VI.431.2.13.2025.XX

Pani

xxxx xxxxxxxxxxxxxx

Kierownik

Miejsko-Gminnego Ośrodka

Pomocy Społecznej w Głinojecku

ul. gen. J Bema 7

06-450 Głinojeck

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy o wojewodzie i administracji rządowej w województwie¹ w związku z art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy o kontroli w administracji rządowej², oraz zgodnie z Planem Kontroli Zewnętrznych Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie na rok 2025, kontrolująca: xxxx xxxxxxxx – starszy inspektor wojewódzki, posiadająca upoważnienie Wojewody Mazowieckiego, przeprowadziła w dniach od 17 do 31 marca 2025 r. kontrolę problemową w trybie zwykłym w kierowanym przez Panią Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Głinojecku³.

Przedmiot kontroli obejmował organizację i realizację zadań wynikających z ustawy z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych⁴ w zakresie ustalania uprawnień do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami do zasiłku rodzinnego.

Kontrolą objęto okres od 1 lipca 2023 r. do dnia rozpoczęcia kontroli, tj. do 17 marca 2025 r. Kontrolę odnotowano w książce kontroli, określając zakres i termin jej przeprowadzenia.

Niniejszym przekazuję Pani wystąpienie pokontrolne.

Za okres objęty kontrolą Wojewoda Mazowiecki **pozytywnie pomimo nieprawidłowości** ocenił działania Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Głinojecku podjęte w zakresie sposobu organizacji zadania i w zakresie przekazywania dokumentacji w związku ze stosowaniem przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, a także w zakresie ustalania uprawnień do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami do zasiłku rodzinnego.

¹ Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2023 r. poz. 190).

² Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224).

³ Dalej organ, ośrodek, jednostka kontrolowana.

⁴ Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 323 z późn. zm.), dalej ustawa lub u.ś.r.



Kontakt:

telefon: (+48) 22 695 71 00

adres e-mail: wrps@mazowieckie.pl

strona www: www.gov.pl/web/uw-mazowiecki

Adresy do doręczeń:

plac Bankowy 3/5, 00-950 Warszawa

ePUAP: /t6j4ljd68r/skrytka

e-doręczenia: AE:PL-96129-72086-CJUVW-29

I. Organizacja zadania

Kierownikiem Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gliniojecku jest Pani xxxxx xxxxxxxxxx, zatrudniona na tym stanowisku od xxxxxxxxxx r. na podstawie umowy o pracę, zawartej na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy. Obsługę finansowo-księgową Ośrodka od xxxxxxxxxx r. prowadzi główna księgowa jednostki kontrolowanej Pani xxxxx xxxxxxxxxx, która wykonuje zadania zgodnie z powierzoną jej odpowiedzialnością za realizację budżetu jednostki.

Szczegółową organizację wewnętrzną oraz zasady funkcjonowania Ośrodka określa regulamin organizacyjny, wprowadzony Zarządzeniem Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gliniojecku z xxxxxxxxxx r.⁵

W schemacie organizacyjnym Ośrodka, stanowiącym załącznik do ww. regulaminu wyodrębniono Dział Świadczeń, w skład którego wchodzi stanowisko głównego specjalisty ds. funduszu alimentacyjnego i dodatków mieszkaniowych oraz inspektora ds. świadczeń rodzinnych, wychowawczych i dodatków mieszkaniowych. Zadania ww. Działu określono w § 14 regulaminu. Przed wprowadzeniem w życie ww. regulaminu Ośrodek funkcjonował w oparciu o regulamin organizacyjny wprowadzony Zarządzeniem Kierownika MGOPS z xxxxxxxxxx r.⁶ oraz Zarządzeniem Kierownika MGOPS z xxxxxxxxxx r.⁷, w których w strukturze organizacyjnej Ośrodka wyodrębniono Dział Świadczeń oraz określono jego zadania. Tym samym jednostka kontrolowana spełniła wymóg dotyczący utworzenia komórki organizacyjnej określony w art. 20 ust. 4 ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Zadania z ustawy o świadczeniach rodzinnych w zakresie ustalania uprawnień do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego realizowali:⁸

1. Pani xxxxx xxxxxxxxxx – Kierownik Ośrodka, Zarządzeniem nr xxxxx Burmistrza Miasta i Gminy Gliniojeck⁹ upoważniona została na podstawie art. 30 ust. 2 pkt 5, art. 33 ust. 5 i art. 47 ustawy z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz art. 110 ust. 7 ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej m.in. do prowadzenia postępowań oraz wydawania decyzji administracyjnych z zakresu świadczeń rodzinnych zgodnie z ustawą z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.
2. Pani xxxxx xxxxxxxxxx – starszy pracownik socjalny, która zastępuje kierownika w czasie usprawiedliwionej nieobecności w pracy, posiada upoważnienie Burmistrza Miasta i Gminy Gliniojeck¹⁰, udzielone na pisemny wniosek Kierownika Ośrodka¹¹. Ww. upoważnienie udzielone zostało na podstawie art. 20 ust. 3 ustawy

⁵ Zarządzenie Nr xxxxxxxx Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gliniojecku z xxxxxxxxxx r. w sprawie ustalenia Regulaminu organizacyjnego Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gliniojecku.

⁶ Zarządzenie Nr xxxxxxxx Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gliniojecku z xxxxxxxxxx r. w sprawie ustalenia Regulaminu organizacyjnego Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gliniojecku.

⁷ Zarządzenie Nr xxxxxxxx Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gliniojecku z xxxxxxxxxx r. w sprawie ustalenia Regulaminu organizacyjnego Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gliniojecku.

⁸ Wykaz pracowników realizujących w MGOPS w Gliniojecku zadania z ustawy o świadczeniach rodzinnych w okresie od xxxxxxxxxx r. do dnia kontroli, tj. do xxxxxxxxxx r.

⁹ Zarządzenie nr xxxxxxxx Burmistrza Miasta i Gminy Gliniojeck z dnia xxxxxxxxxx r. w sprawie zatrudnienia Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gliniojecku i udzielenia upoważnień.

¹⁰ Upoważnienie xxxxxxxxxx Burmistrza Miasta i Gminy Gliniojeck z dnia xxxxxxxxxx r.

¹¹ Wniosek xxxxxxxxxx Kierownika MGOPS w Gliniojecku z dnia xxxxxxxxxx r. o udzielenie upoważnienia.

o świadczeniach rodzinnych do prowadzenia postępowań oraz wydawania decyzji administracyjnych z zakresu świadczeń rodzinnych.

3. Pani xxxxx xxxxxxxxxx – inspektor ds. świadczeń rodzinnych, wychowawczych i dodatków mieszkaniowych, realizuje zadania wynikające z ustawy o świadczeniach rodzinnych od xxxxxxxxxx r., posiada upoważnienie Burmistrza Miasta i Gminy Gliniojeck¹², udzielone na pisemny wniosek Kierownika Ośrodka¹³. Ww. upoważnienie udzielone zostało na podstawie art. 110 ust. 8 ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz art. 20 ust. 3 ustawy z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych do prowadzenia postępowań z zakresu świadczeń rodzinnych z wyłączeniem prawa do wydawania decyzji administracyjnych.
4. Pani xxxxx xxxxxxxxxx – główny specjalista ds. świadczeń rodzinnych, wychowawczych i funduszu alimentacyjnego, realizowała kontrolowane zadania od xxxxxxxxxx r. do xxxxxxxxxx r. Posiadała upoważnienie Burmistrza Miasta i Gminy Gliniojeck¹⁴, udzielone na pisemny wniosek Kierownika Ośrodka.¹⁵ Upoważnienie udzielone zostało na podstawie art. 20 ust. 3 ustawy o świadczeniach rodzinnych do prowadzenia postępowania w sprawach świadczeń rodzinnych, a także do wydawania w tych sprawach decyzji.

Upoważnienie Kierownika Ośrodka oraz pani xxxxx xxxxxxxxxx zawiera niewłaściwie powołaną podstawę prawną, ponieważ wskazano w niej przepisy ustawy o samorządzie gminnym i przepisy ustawy o pomocy społecznej. Przywołane przepisy nie regulują udzielania upoważnień z zakresu ustawy o świadczeniach rodzinnych. Ww. upoważnienia należało wydać z wyłączeniem w oparciu o przepisy ustawy o świadczeniach rodzinnych, wskazując właściwą podstawę prawną ich udzielenia i prawidłową ich treść, o czym pismem znak: xxxxxxxx z dnia 1 czerwca 2022 r. Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie przypomniał wszystkim gminom z terenu woj. mazowieckiego.

Do dnia kontroli jednostka kontrolowana nie zweryfikowała dotychczas udzielonych upoważnień w zakresie wskazanym w piśmie. Dopiero w trakcie kontroli, tj. xxxxxxxxxx r. uzyskała Pani i ww. pracownik (na Pani wniosek) od Burmistrza Miasta i Gminy Gliniojeck upoważnienia¹⁶ do realizacji zadań będących przedmiotem kontroli, udzielone w oparciu o prawidłową podstawę prawną.

Realizację zadań wynikających z udzielonych upoważnień uwzględniono w zakresach czynności pracowników merytorycznych, którzy poprzez złożenie podpisu przyjęli je do wiadomości i stosowania.

II. Prawidłowość postępowania w zakresie przekazywania dokumentacji w związku ze stosowaniem przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego

¹² Zarządzenie nr xxxxx Burmistrza Miasta i Gminy Gliniojeck z dnia xxxxxxxxxx r. w sprawie upoważnienia (...) do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu świadczeń rodzinnych.

¹³ Wniosek xxxxxxxx z dnia xxxxxxxxxx r. o udzielenie upoważnienia dla Pani xxxx xxxxxxxxxx.

¹⁴ Upoważnienie xxxxxxx Burmistrza Miasta i Gminy Gliniojeck z dnia xxxxxxxxxx r. dla Pani xxxx xxxxxxxxxx.

¹⁵ Wniosek xxxxxxxx z dnia xxxxxxxxxx r. o udzielenie upoważnienia dla Pani xxxxx xxxxxxxxxx.

¹⁶ Zarządzenie Nr xxxxx Burmistrza Miasta i Gminy Gliniojeck z dnia xxxxxxxxxx r. w sprawie udzielenia upoważnienia do prowadzenia postępowania w sprawach świadczeń rodzinnych pracownikowi Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gliniojecku oraz Zarządzenie Nr xxxxxxx r. Burmistrza Miasta i Gminy Gliniojeck z dnia xxxxxxxxxx r. w sprawie udzielenia upoważnienia Kierownikowi Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gliniojecku.

Kierownik Ośrodka pisemnie oświadczyła¹⁷, że Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Głinojecku w okresie od 1 lipca 2023 r. do 17 marca 2025 r. na podstawie jednej decyzji Wojewody Mazowieckiego wyegzekwował nienależnie pobrane świadczenia rodzinne w kwocie 240,00 zł, w tym należność główna 219,00 zł oraz odsetki 21,00 zł. Jednostka kontrolowana stosowała się do „Zasad współpracy organów właściwych i Wojewody Mazowieckiego w sprawach dotyczących nienależnie pobranych świadczeń wychowawczych i rodzinnych w związku z przepisami o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego”. Informację o odzyskanej kwocie nienależnie pobranego świadczenia przekazano do Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie za pomocą ePUAP w ciągu 7 dni od dnia spłaty przez stronę. Informacja zawierała datę spłaty, kwotę z podziałem na należność główną i odsetki. Do informacji dołączono kopię dokumentu potwierdzającego dokonanie spłaty. Odzyskane środki niezwłocznie przekazano na rachunek dochodów MUW odrębnym przelewem, do którego załączano specyfikację przelewu zgodną ze wzorem określonym w ww. zasadach.

W okresie objętym kontrolą do Ośrodka wpłynęły dwa wnioski o ustalenie prawa do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami¹⁸, które na podstawie art. 23a ust. 1 ustawy przekazano do Wojewody Mazowieckiego w celu ustalenia, czy w sprawach mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, ponieważ w części V pkt 3 wniosku wnioskodawczyni oświadczyła, że członek rodziny przebywa poza granicami RP. Wnioski zostały złożone w formie papierowej na dwa okresy zasiłkowe (2023/2024 oraz 2024/2025). Dotyczyły tej samej rodziny, której członek rodziny przebywał w Irlandii. Zostały wypełnione nieprawidłowo, ponieważ w oświadczeniu dotyczącym ustalenia prawa do zasiłku rodzinnego na dziecko, nie wskazano nazwy i adresu pracodawcy członka rodziny oraz okresu jego pobytu poza granicami kraju. Ponadto w ww. oświadczeniu dotyczącym okresu zasiłkowego 2024/2025 nie podano także numeru PESEL.

W obydwu sprawach nie zastosowano się do przepisów art. 24a ust. 1 ustawy i nie wezwano wnioskodawcy do uzupełnienia wniosku w tym zakresie. Do wniosków dołączono weryfikację z systemu teleinformatycznego dotyczące sytuacji dochodowej rodziny (MF, ZUS), natomiast nie dołączono weryfikacji z rejestru PESEL, CBB, CWU, CEiDG oraz Rynek Pracy – odpowiednio do sprawy, co było działaniem niezgodnym z przepisem art. 23b ust. 1 u.ś.r. Ww. dokumentację organ przekazał wyłącznie elektronicznie przez moduł gmina-województwo. Badane wnioski zostały przekazane do wojewody niezwłocznie po ich otrzymaniu. Wojewoda Mazowiecki ustalił, że w powyższych sprawach mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Wypłatę świadczeń przyznanych przez wojewodę, Ośrodek realizował terminowo oraz w kwotach określonych w decyzjach¹⁹. W okresach, w których miały zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego jednostka kontrolowana nie wydawała własnego „dodatkowego” rozstrzygnięcia.

III. Prawdliwość ustalania uprawnień do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami do zasiłku rodzinnego i jego wypłacania

¹⁷ Oświadczenie Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Głinojecku z xxxxxxxxxx r. w sprawie odzyskania nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

¹⁸ Wnioski o ustalenie prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego nr: xxxxx z xxxxxx r., xxxxx z xxxxxxxx r.

¹⁹ Decyzja nr xxxxxxx z xxxxxxx r., decyzja nr xxxxxxx z xxxxxxx r.

W bieżącym okresie zasiłkowym 2024/2025 (do dnia kontroli) do Ośrodka wpłynęły 103 wnioski (1 w formie elektronicznej i 102 w formie papierowej), z tego rozpatrzono 92 wnioski. Dwa wnioski pozostawiono bez rozpatrzenia, ponieważ wnioskodawcy pomimo prawidłowo odebranego wezwania do dostarczenia wymaganych dokumentów nie dostarczyli ich w wyznaczonym terminie. 8 wniosków wycofano i w tej sprawie na podstawie art. 105 k.p.a. jednostka kontrolowana wydała decyzje o umorzeniu postępowania. Natomiast jeden wniosek przekazano do wojewody w celu ustalenia, czy zachodzą przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Wydano 84 decyzje przyznające prawo do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego, w tym 8 decyzji, w których zastosowano mechanizm „złotówka za złotówkę”. Poza tym w ww. okresie wydano 8 decyzji odmownych, 4 decyzje uchylające, 5 decyzji zmieniających oraz 13 decyzji o ustaleniu i zwrocie nienależnie pobranych świadczeń. W trakcie kontroli w przedstawionej informacji wykazano, że Ośrodek prowadził 2 sprawy, w których o zasiłek rodzinny wraz z dodatkami wystąpili obywatele Ukrainy na mocy ustawy z 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, zwana dalej ustawą pomocową (po jednej sprawie w okresie zasiłkowym 2023/2024 i 2024/2025).

²⁰ Wniosek xxxxxxxxxxxxxxx z xxxxxxxx r., wniosek xxxxxxxxxxxxxxxxxxx z xxxxxxxxxxxxxxx r.

²² Decyzje odmowne: xxxxxxxxxx z xxxxxxxxxx r., xxxxxxxxxxxxxx z xxxxxxxxxxxxxx r.

²³ Decyzja zmieniająca: xxxxxxxxxxxxxxxx z xxxxxxxxxxxxx r.

²⁴ Decyzje uchylające: xxxxxxxxxxxxxxxx z xxxxxxxxxxx r., xxxxxxxxxxx z xxxxxxxx r.

uchylające, ²⁵ decyzje o ustaleniu i zwrocie nienależnie pobranych świadczeń oraz ²⁶ decyzję o umorzeniu postępowania. Poza tym w ²⁷ sprawie nastąpiło wygaśnięcie prawa do zasiłku rodzinnego z powodu zgonu wnioskodawcy.

W okresie objętym kontrolą jednostka kontrolowana nie prowadziła postępowań w sprawie marnotrawienia wypłaconych świadczeń rodzinnych lub wydatkowanych niezgodnie z przeznaczeniem.

Postępowanie w sprawach o zasiłki rodzinne wraz z dodatkami każdorazowo wszczynano na wniosek jednego z rodziców, zgodnie z art. 23 ust. 1 ustawy. Złożone wnioski (2 elektroniczne i 27 papierowych) zawierały informacje określone w art. 23 ust. 3 u.ś.r. Opatrzone zostały pieczętą jednostki kontrolowanej i podpisem osoby przyjmującej wniosek oraz datą wpływu i liczbą z dziennika korespondencji. Dołączono do nich w zależności od sprawy odpowiednio dokumenty wymienione w art. 23 ust. 4 u.ś.r., tj. oświadczenia o wysokości innych dochodów niż dochody podlegające opodatkowaniu podatkiem od osób fizycznych dotyczące członków rodziny, oświadczenia o wysokości świadczeń pieniężnych wypłaconych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, oświadczenia dotyczące dochodu utraconego oraz zaświadczenia dotyczące dochodu uzyskanego za miesiąc następujący po miesiącu, w którym nastąpiło uzyskanie dochodu, oświadczenie o wielkości gospodarstwa rolnego, oświadczenia o wysokości wypłaconego stypendium, kserokopie decyzji w sprawie ustalenia podatku rolnego, kserokopie decyzji KRUS o przyznaniu emerytury rolniczej, kserokopie decyzji ZUS o przyznaniu emerytury. Poza tym do wniosków dołączano również kserokopie orzeczeń o niepełnosprawności. Wnioski na nowy okres zasiłkowy składano w terminach określonych w art. 26 ust. 2a-4a ustawy.

Podstawą obliczenia dochodu członków rodziny wnioskodawców były dokumenty dochodowe dotyczące właściwego roku bazowego. W przypadku wniosków złożonych w okresie świadczeniowym 2023/2024 były to dochody osiągnięte w roku 2022, natomiast w przypadku wniosków złożonych w bieżącym okresie świadczeniowym 2024/2025 dochody osiągnięte w roku 2023. We wszystkich sprawach jednostka kontrolowana pozyskiwała informacje o dochodach wnioskodawców i ich członków rodzin za pomocą Systemu Informatycznego Ministerstwa Finansów.

W 2 sprawach²⁸ niewłaściwe obliczenie dochodu rodziny spowodowało, że w jednej sprawie nieprawidłowo przyznano zasiłki rodzinne, a w drugiej nieprawidłowo uchylono prawo do świadczeń rodzinnych, a następnie nieprawidłowo zażądano ich zwrotu.

W pierwszej sprawie do dochodu rodziny osiągniętego w roku bazowym 2023 nie doliczono świadczenia pieniężnego, które zostało wypłacone w wyniku bezskuteczności egzekucji alimentów, o czym stanowi art. 3 pkt 1 lit. c tiret 27 u.ś.r. Powyższe miało bezpośredni wpływ na wysokość przyznanych zasiłków rodzinnych, ponieważ po doliczeniu ww. świadczenia pieniężnego wnioskodawczyni przysługiwały zasiłki rodzinne w niepełnej wysokości, tj. z zastosowaniem mechanizmu „złotówka za złotówkę”. Nieprawidłowo obliczony dochód rodziny (zaniżony) spowodował, że przyznanie zasiłków rodzinnych w bieżącym okresie zasiłkowym nastąpiło niezgodnie z przepisami art. 5 ust. 3a ustawy. Zasiłki rodzinne przyznano w pełnej wysokości w łącznej kwocie 219 zł miesięcznie zamiast w kwocie 102,25 zł miesięcznie. Niezgodnie z ww. przepisami wypłacono je wyłącznie od 1 listopada 2024 r.

²⁵ Decyzje o ustaleniu i zwrocie nienależnie pobranych świadczeń:xxxxxx z xxxxx r., xxxxxxxx z xxxxxxxx r.

²⁶ Decyzja umarzająca: xxxxxxxx z xxxxxxxx r.

²⁷ Notatka służbowa z xxxxxxxxxxxx r.

²⁸ Sprawy oznaczone jako: xxxxxxxxxxxx z xxxxxxxx r., xxxxxxxxxxxx z xxxxxxxx r.

Z kolei w drugiej sprawie po roku bazowym nastąpiło uzyskanie dochodu. Wnioskodawczyni otrzymała emeryturę rolniczą przyznaną przez KRUS i emeryturę przyznaną przez ZUS. Emerytura rolnicza po raz pierwszy została wypłacona w grudniu 2023 r., a emerytura z ZUS po raz pierwszy została wypłacona w styczniu 2024 r. Zgodnie z art. 3 pkt 24 lit. d ustawy, uzyskaniem dochodu jest uzyskanie emerytury, tj. uzyskanie kwoty pieniężnej przyznanej emerytury, a nie uzyskanie decyzji, czy uzyskanie prawa do emerytury. Weryfikując zatem prawo do świadczeń rodzinnych, zgodnie z art. 5 ust. 4b u.ś.r. należało uwzględnić dochód uzyskany z emerytury rolniczej doliczając do dochodu rodziny z roku bazowego kwotę dochodu osiągniętego z tego tytułu za miesiąc następny, tj. za styczeń 2024 r. r., a nie za luty 2024 r., jak to nieprawidłowo ustaliła jednostka kontrolowana, w przypadku obydwu dochodów uzyskanych. W trakcie trwania kontroli po przeliczeniu dochodu rodziny razem z dochodem uzyskanym z ww. emerytury rolniczej, okazało się, że kryterium dochodowe uprawniające do świadczeń rodzinnych zostało przekroczone i od lutego 2024 r. rodzina nie miała prawa do zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami i brak było przesłanek do zmiany wysokości świadczeń z zastosowaniem mechanizmu „złotówka za złotówkę”. Zatem prawidłowo od 1 lutego 2024 r., a nie od 1 marca 2024 r. należało ustalić nienależnie pobrane świadczenia. W tym przypadku niezwrócony zasiłek rodzinny wraz z dodatkami za luty 2024 r. stanowi kwotę 386 zł.

W 2 sprawach o przyznanie zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami wnioskowali obywatele Ukrainy przebywający na terenie RP w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego kraju. Jeden³¹ wniosek został złożony na okres zasiłkowy 2023/2024, a drugi³² na okres zasiłkowy 2024/2025. Do wniosków zostały dołączone dokumenty potwierdzające nadanie nr PESEL z symbolem UKR dla wnioskodawcy oraz członków rodziny. W pierwszej sprawie, w decyzji przyznającej nieprawidłowo ustalono termin końcowy okresu na jaki przyznano

³² Wniosek nr xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx z xxxxxxxxxxxxxx r.

prawo do świadczeń. Okres legalnego pobytu obywatela Ukrainy upływał 4 marca 2024 r., a świadczenia przyznano do 31 marca 2024 r. W tym przypadku organ powinien przyznać świadczenie wskazując, że prawo do świadczeń przysługuje do dnia legalnego pobytu w Polsce. W ww. sprawie na podstawie wydłużonego dalej prawa do legalnego pobytu na terytorium Polski³³ organ wydał decyzję zmieniającą i wydłużył okres przysługiwania zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami do 30 czerwca 2024 r. 5 lipca 2024 r. świadczeniobiorczyni złożyła kolejny wniosek o ustalenie prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego. Ośrodek decyzją przyznającą³⁴ przyznał prawo do ww. świadczeń od 1 lipca 2024 r., tj. od miesiąca złożenia wniosku. W tym przypadku świadczeniobiorczyni nie miała obowiązku składania kolejnego wniosku na ten sam okres zasiłkowy, ponieważ okres legalnego pobytu obywateli Ukrainy w Polsce (ustawą z 15 maja 2024 r.)³⁵ został przedłużony do 30 września 2025 r. W związku z tym prawidłowo należało wydać decyzję zmieniającą i przedłużyć prawo do zasiłków rodzinnych i dodatków od 1 lipca 2024 r. do końca okresu zasiłkowego. W drugiej sprawie dotyczącej bieżącego okresu zasiłkowego, organ prawidłowo przyznał zasiłki rodzinne wraz z dodatkami od 1 listopada 2024 r. do 30 września 2025 r., tj. do końca okresu legalnego pobytu obywateli Ukrainy na terytorium Polski.

W badanych sprawach prawo do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami organ przyznał jednemu z rodziców dzieci. W 23 przypadkach dochód na osobę w rodzinie nie przekraczał kryterium dochodowego w wysokości 674 zł lub 764 zł, gdy członkiem rodziny było dziecko posiadające orzeczenie o niepełnosprawności. W 3 przypadkach świadczenie przyznano z zastosowaniem mechanizmu „złotówka za złotówkę”, gdyż dochód przekroczył kryterium dochodowe o kwotę, o której mowa w art. 5 ust. 3 u.ś.r. Natomiast w 2 przypadkach odmówiono prawa do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami ze względu na przekroczenie kryterium dochodowego i brak przesłanek do zastosowania mechanizmu „złotówka za złotówkę”.

W 23 przypadkach zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłku rodzinnego przyznano w pełnej wysokości. Wskazana w decyzjach miesięczna wysokość zasiłków rodzinnych i dodatków była uzależniona od wieku dziecka i była zgodna z unormowaniami zawartymi w art. 6 ust. 2 ustawy i § 1 rozporządzenia wykonawczego do ustawy. W pozostałych 3 przypadkach, gdzie świadczenia przyznano w niepełnej wysokości w decyzjach zawarto precyzyjne wyliczenie kryterium dochodowego oraz wyliczenie wysokości przysługujących świadczeń według zasad określonych w art. 5 ust. 3-3c u.ś.r. W orzeczeniu decyzji zawarto informację o pełnych kwotach zasiłków rodzinnych i dodatków oraz o przysługującej miesięcznej kwocie świadczeń do wypłaty w ramach mechanizmu „złotówka za złotówkę”.

W 23 przypadkach (spośród 29 badanych) zasiłki rodzinne wraz z dodatkami przyznano na cały okres zasiłkowy. Natomiast w pozostałych decyzjach orzeczono o przyznaniu świadczeń na okres krótszy, w tym w jednym³⁶ przypadku od miesiąca złożenia wniosku do końca okresu zasiłkowego, a w 2³⁷ przypadkach od początku okresu zasiłkowego do końca miesiąca, w którym upływał termin legalnego pobytu obywateli Ukrainy w Polsce.

³³ Ustawa z 9 lutego 2024 r. o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 232).

³⁴ Decyzja xxxxxxxxxxxx z xxxxxxxxxxxx r.

³⁵ Ustawa z 15 maja 2024 r. o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2024r. poz. 854).

³⁶ Decyzja xxxxxxxxxxxx z xxxxxxxxxxxx r.

³⁷ Decyzje xxxxxxxxxxxx z xxxxxxxx r., decyzja xxxxxxxxxxxx z xxxxxxxx r.

W jednym³⁸ przypadku po weryfikacji w Rejestrze Straży Granicznej zmieniono decyzję w zakresie okresu na jaki przyznano zasiłek rodzinny wraz z dodatkami na podstawie art. 2 ust. 1 oraz art. 26 ust. 1 pkt 1 ustawy z 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa³⁹.

W 2⁴⁰ przypadkach skrócono okres, na jaki przyznano zasiłki rodzinne wraz dodatkami wydając decyzje uchylające w związku z uzyskaniem dochodu i przekroczeniem kryterium dochodowego. Rozstrzygnięcie w obydwu decyzjach uchylających zostało sformułowane nieprawidłowo, gdyż orzeczono w nich o uchyleniu realizacji decyzji nr (...) z dnia (...) oraz podano powód uchylenia. Prawidłowo należało uchylić decyzję przyznającą świadczenia i ograniczyć się do zapisu „uchylić decyzję nr (...) z dnia (...)”, bez wskazywania powodu uchylenia. Wyjaśnienie z jakiego powodu strona traci prawo do świadczeń należało zamieścić wyłącznie w uzasadnieniu decyzji. W ww. decyzjach prawo do świadczeń uchylono na podstawie art. 155 k.p.a., co było działaniem nieprawidłowym. W tych sprawach należało uchylić decyzje przyznające prawo do świadczeń na podstawie art. 32 ust. 1 u.ś.r., który to przepis stanowi o możliwości uchylenia decyzji bez zgody strony, jeżeli uległa zmianie sytuacja rodzinna lub dochodowa rodziny mająca wpływ na prawo do świadczeń rodzinnych. Zgodnie z art. 32 ust. 2 u.ś.r. przepisy k.p.a. stosuje się w sprawach nieuregulowanych w niniejszej ustawie.

Po wydaniu ww. decyzji, w obydwu sprawach powstał obowiązek wszczęcia postępowania w sprawie zwrotu nienależnie pobranych zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami. W związku z tym niezwłocznie po uprawomocnieniu się decyzji uchylających wszczęto postępowanie i wydano dwie decyzje o ustaleniu i zwrocie nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych. W jednej⁴¹ z nich nieprawidłowo od 1 marca 2024 r. do 30 września 2024 r. zażądano zwrotu nienależnie pobranych świadczeń, podczas gdy prawidłowo należało je uznać za nienależnie pobrane i zażądać zwrotu od 1 lutego 2024 r. do 30 września 2024 r., o czym była mowa wyżej. W obydwu decyzjach nie pouczone stron, że nienależnie pobrane świadczenia rodzinne podlegają egzekucji w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, o czym stanowi art. 30 ust. 7 ustawy. Natomiast prawidłowo w ww. decyzjach wskazano, że nienależnie pobrane świadczenia rodzinne podlegają zwrotowi łącznie z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, co jest zgodne z art. 30 ust. 8 ustawy.

W kolejnym⁴² przypadku, w którym strona wycofała złożony wcześniej wniosek o ustalenie prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego, jednostka kontrolowana prawidłowo na podstawie art. 105 k.p.a. wydała decyzję o umorzeniu postępowania. Z kolei w ostatnim⁴³ przypadku, w którym nastąpił zgon świadczeniobiorcy, organ na podstawie stosownej adnotacji, którą dołączył do akt sprawy, po wcześniejszej weryfikacji świadczeniobiorcy w bazie PESEL, prawidłowo zakończył realizację decyzji.

Decyzje doręczano stronom zgodnie z wymogami określonymi w art. 39 k.p.a. W aktach spraw, stosownie do zapisu art. 46 § 1 k.p.a., znajdowały się dowody potwierdzające odbiór decyzji przez stronę ze wskazaniem daty doręczenia. Przyznane zasiłki rodzinne wraz z dodatkami wypłacano w okresach miesięcznych, o czym stanowi art. 26 ust. 1 u.ś.r.,

³⁸ Sprawa nr xxxxxxxxxxxx z xxxxxxxxxxxx r.

³⁹ Dz. U. z 2024 r. poz. 167 ze zm.

⁴⁰ Decyzje uchylające xxxxxxxxxxxx z xxxxxxxxxxxx r., xxxxxxxxxxxx z xxxxxxxxxxxx r.

⁴¹ Decyzja nr xxxxxxxxxxxx z xxxxxxxxxxxx r.

⁴² Decyzja nr xxxxxxxxxxxx z xxxxxxxxxxxx r.

⁴³ Sprawa oznaczona xxxxxxxxxxxx z xxxxxxxxxxxx r.

w sprawach świadczeń rodzinnych są natychmiast wykonalne i poinformować o tym w treści decyzji.

Zgodnie z art. 107 k.p.a. prawidłowa podstawa prawna decyzji administracyjnej powinna zawierać powołanie wszystkich faktycznych przepisów, które stanowią podstawę jej wydania. W sytuacji, gdy dany artykuł dzieli się na kilka ustępów oraz punktów, to należy wskazać ten, który znajduje zastosowanie w danej sprawie, bowiem w przeciwnym przypadku będzie to naruszało wymóg dokładnego podania podstawy prawnej.

W wyniku przeprowadzonej kontroli **stwierdzono następujące uchybienia i nieprawidłowości:**

1. Dwa wnioski o ustalenie prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego zostały nieprawidłowo wypełnione, a organ nie wezwał wnioskodawców do poprawienia wniosków pod rygorem pozostawienia ich bez rozpatrzenia.
2. W 2 sprawach do wniosków, które zostały przekazane do wojewody, nie dołączono weryfikacji z rejestru PESEL, CBB, CWU, CEiDG oraz Rynku Pracy – odpowiednio do sprawy, co było niezgodne z art. 23b ust. 1 u.ś.r.
3. W kolejnych 2 sprawach, w których wnioskodawcy we wnioskach zaznaczyli, że członkowie rodzin posiadają orzeczenia o niepełnosprawności, danych tych nie pozyskano z systemu EKSMoON, o czym stanowi art. 23b ust. 1 u.ś.r., tylko opierano się na formie papierowej orzeczenia o niepełnosprawności dołączonego do wniosku. Ponadto w kolejnych 9 sprawach faktu uczęszczania dziecka do szkoły nie zweryfikowano w systemie MEN.
4. W 1 sprawie nieprawidłowo obliczony dochód rodziny spowodował, że przyznanie zasiłków rodzinnych nastąpiło wbrew przepisom art. 5 ust. 3a u.ś.r. Kwota 467 zł została wydatkowana w sposób niezgodny z przepisami i stanowi dotację pobraną w nadmiernej wysokości.
5. Z kolei w 2 sprawie uzyskanie dochodu po roku bazowym spowodowało przekroczenie kryterium dochodowego i od lutego 2024 r. rodzina nie miała prawa do zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami. Zatem prawidłowo od 1 lutego 2024 r., a nie od 1 marca 2024 r. należało ustalić nienależnie pobrane świadczenia rodzinne.
6. W 1 sprawie świadczenia rodzinne przyznano do końca miesiąca, w którym upływał okres legalnego pobytu obywatela Ukrainy w Polsce, zamiast do dnia, w którym kończył się okres legalnego pobytu wskazany w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.
7. W ww. sprawie, w trakcie trwania okresu zasiłkowego, w przypadku wydłużenia okresu legalnego pobytu obywatela Ukrainy w Polsce, zamiast wydać decyzję zmieniającą i przedłużyć prawo do zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami, organ przyjął wniosek o ustalenie prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego i wydał decyzję przyznającą.
8. W 2 decyzjach uchylających nieprawidłowo sformułowano rozstrzygnięcie, ponieważ orzeczono w nich o uchyleniu realizacji decyzji nr (...) z dnia (...) oraz podano powód uchylenia. Ponadto w obydwu decyzjach jako podstawę prawną wskazano art. 155 k.p.a., podczas gdy prawidłowo należało wskazać art. 32 ust. 1 u.ś.r.
9. W podstawie prawnej 2 decyzji odmownych, 2 decyzji o ustaleniu i zwrocie nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych oraz 25 decyzji przyznających wskazano art. 130 § 4 k.p.a., który nie miał zastosowania w ww. sprawach, ponieważ kwestię wykonalności uregulowano w art. 32 ust. 1d u.ś.r.

10. W podstawie prawnej 2 decyzji odmownych i 25 decyzji przyznających wskazano art. 26 ust. 1 i ust. 2 u.ś.r. Ustęp 2 nie miał zastosowania w ww. decyzjach, ponieważ został uchylony, a ustęp 1 nie miał zastosowania w decyzjach odmownych, ponieważ dotyczył wypłaty świadczeń. Ponadto w ww. decyzjach wskazano art. 47 ust. 1 u.ś.r., który nie obowiązywał.
11. W podstawie prawnej 1 decyzji odmownej powołano art. 30 u.ś.r., który nie miał zastosowania w sprawie, ponieważ dotyczył nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych i ich zwrotu.
12. W podstawie prawnej 1 decyzji przyznającej oraz 1 zmieniającej powołano cały art. 32 u.ś.r., podczas gdy należało powołać art. 32 ust. 1d u.ś.r., stanowiący o tym, że ww. decyzje wydane w sprawach świadczeń rodzinnych są natychmiast wykonalne i poinformować o tym w treści decyzji.

Ponadto zwrócono uwagę, że:

1. Do dnia kontroli nie zastosowano się do wytycznych Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie w zakresie weryfikacji dotychczas udzielonych upoważnień pod względem ich poprawności.
2. W obydwu decyzjach o ustaleniu i zwrocie nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych nie poinformowano strony, że nienależnie pobrane świadczenia podlegają egzekucji w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, o czym stanowi art. 30 ust. 7 ustawy.

Za stwierdzone nieprawidłowości w zakresie udzielonych upoważnień odpowiedzialność ponosi Burmistrza Miasta i Gminy Głinojeck, natomiast za stwierdzone w pozostałym zakresie nieprawidłowości i uchybienia odpowiedzialność ponosi Pani jako Kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Głinojecku oraz pracownicy merytoryczni, którzy realizowali kontrolowane zadania.

Przedstawiając powyższe ustalenia zobowiązuję Panią kierownik do podjęcia następujących działań:

1. Przyjmowania prawidłowo i kompletnie wypełnionych wniosków o ustalenie prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego, a w przypadku złożenia nieprawidłowo wypełnionego wniosku, wyzywania wnioskodawców do poprawienia wniosku pod rygorem pozostawienia go bez rozpatrzenia, zgodnie z art. 24a ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych.
2. Przekazywania do wojewody wniosków o ustalenie prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego z dołączonymi do nich weryfikacjami pozyskanymi z dostępnych rejestrów publicznych, niezbędnymi do wydania rozstrzygnięcia.
3. Przed wydaniem rozstrzygnięcia, pozyskiwania z systemu EKSMoON danych dotyczących posiadania przez członków rodziny wnioskodawców orzeczeń o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności. Natomiast w systemie MEN weryfikowania danych dotyczących uczęszczania dziecka do szkoły, w myśl ww. art. 23b ust. 1 u.ś.r.
4. Obliczania dochodów rodziny z większą starannością i uważnością, w tym dokonywania precyzyjnej analizy przedłożonych w sprawie dokumentów dochodowych.

5. Dokonania zwrotu na konto Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie dotacji pobranej w nadmiernej wysokości w łącznej kwocie 467 zł z tytułu nienależnie wypłaconego zasiłku rodzinnego w sprawie nr xxxxxxxxxxxxxxxx z xxxxxxxxx r. Zwrotu dotacji należy dokonać wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, zgodnie art. 169 ust.1 pkt 2 i ust. 5 pkt 2 ustawy o finansach publicznych⁵⁰.
6. Ustalenia w sprawie nr xxxxxxxxxxxxxxxx z xxxxxxxxxxxxx r. prawidłowej kwoty nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych podlegających zwrotowi.
7. Stosowania się do unormowań zawartych w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa i przyznawania prawa do świadczeń rodzinnych do dnia, w którym upływa okres legalnego pobytu obywatela Ukrainy na terytorium RP.
8. W przypadku wydłużenia okresu legalnego pobytu obywatela Ukrainy w Polsce w trakcie trwania okresu zasiłkowego przedłużania z urzędu prawa do zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami poprzez wydanie decyzji zmieniającej.
9. W wydawanych decyzjach administracyjnych:
 - w sentencji decyzji uchylających zawierania właściwego zapisu dotyczącego uchylenia decyzji przyznającej świadczenia, tj. „uchylam decyzję nr (...) z dnia (...)”, bez wskazywania powodu uchylenia, który należy zamieszczać wyłącznie w uzasadnieniu decyzji,
 - jeżeli uległa zmianie sytuacja rodzinna lub dochodowa rodziny mająca wpływ na prawo do świadczeń uchylania decyzji na podstawie art. 32 ust. 1 u.ś.r., a nie art. 155 k.p.a.,
 - powoływania w podstawie prawnej decyzji wydanych w sprawach świadczeń rodzinnych wyłącznie tych przepisów, które mają zastosowanie w sprawie oraz niewskazywania tych, które są już nieobowiązujące/uchylone,
 - powoływania w podstawie prawnej decyzji przyznających i zmieniających art. 32 ust. 1d u.ś.r., stanowiącego o tym, że decyzje wydane w sprawach świadczeń rodzinnych są natychmiast wykonalne oraz informowania o tym w treści ww. decyzji.

Ponadto zwraca się uwagę na konieczność:

1. Stosowania się do wytycznych MUW w Warszawie w zakresie udzielania upoważnień do realizacji kontrolowanego zadania.
2. Informowania w decyzjach o ustaleniu i zwrocie nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych, że nienależnie pobrane świadczenia wraz z odsetkami podlegają egzekucji w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, o czym stanowi art. 30 ust. 7 u.ś.r.

POUCZENIE

Informuję, że na podstawie art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze. Jednocześnie zobowiązuję do przekazania, **w terminie 30 dni** od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, pisemnej informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

⁵⁰ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1530 ze zm.)

z upoważnienia Wojewody Mazowieckiego
Katarzyna Kieszek

Dyrektor Wydziału Rodziny i Polityki Społecznej
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Do wiadomości:

Pan xxxxxx xxxxxxxxxxxxxx

Burmistrz Miasta i Gminy Głinojeck

Administratorem danych osobowych jest Wojewoda Mazowiecki. Przetwarzamy Państwa dane osobowe wyłącznie w celu wykonania zadań Administratora, które wynikają z przepisów prawa oraz zadań realizowanych w interesie publicznym. Więcej informacji znajdą Państwo na stronie <https://www.gov.pl/web/uw-mazowiecki/Przetwarzanie-danych-osobowych>, w zakładce „O urzędzie” – „Przetwarzanie Danych Osobowych”.